תלמוד בבלי · ראשונים · רא״ש · מפרשים · פילפולא חריפתא · סדר נזיקין

פלפולא חריפתא על שבועות

רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

פלפולא חריפתא על שבועות

רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/פלפולא-חריפתא-על-שבועות/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

סעיף א 5
סעיף ב 5
סעיף ג 5
סעיף ד 5
סעיף ח 6
סעיף ט 6
סעיף י 6
סעיף יא 6
סעיף יג 6
סעיף יד 7
סעיף טו 7
סעיף טז 7
סעיף יח 7
סעיף כ 8
סעיף כא 8
סעיף כב 8
סעיף כג 8
סעיף כה 9
סעיף כט 9
סעיף לא 9
סעיף לב 9
סעיף לד 10
סעיף לה 10
סעיף לז 10
סעיף מ 10
סעיף מא 10
סעיף מב 10
סעיף מג 11
סעיף מד 11
סעיף מו 11
סעיף מט 11
סעיף נ 11
סעיף נא 12
סעיף נב 12
סעיף נד 12
סעיף נה 12
סעיף נו 12
סעיף נז 13
סעיף נח 13
סעיף ס 14
סעיף סא 14
סעיף סב 14
סעיף סג 15
סעיף סד 15
סעיף סה 16
סעיף סו 16
סעיף סז 16
סעיף סח 16
סעיף סט 16
סעיף ע 17
סעיף עא 17
סעיף עב 17
סעיף עג 17
סעיף עה 17
סעיף עו 18
סעיף עח 18
סעיף עט 19
סעיף פא 19
סעיף פב 19
סעיף פג 19
סעיף פד 19
סעיף פה 20

סעיף פו 21
סעיף פז 21
סעיף פח 21
סעיף פט 22
סעיף צא 23
סעיף צב 23
סעיף צג 24
סעיף צד 24
סעיף צה 24
סעיף צו 24
סעיף צז 25
סעיף צח 25
סעיף ק 25
סעיף קא 25
סעיף קב 26

סעיף א

פי' מבטא שבועה כו' דברי הרי"ף:

ורבא אמר לאו כמוציא שבועה מפיו דמי וטעמא פי' רבינו לקמן גבי חומר בנדרים מבשבועות כו':

זה איסר נדר. כלומר דלא מפרש איסר דקרא דמיירי במתפיס דא"כ הוה קשיא דאימא אף מתפיס בשבועה דהא איסר דקרא (שהרי) הטילו הכתוב בין נדר ושבועה. אלא ברייתא באיסור עצמו מיירי ומפרש דהיינו שאומר הרי עלי שלא אוכל בשר ביום כו' ומתפיס שאומר הרי עלי יום זה כיום כו' כדפירש"י ומיהו קרא לאו בהכי איירי אלא דמתפיס בנדר הוה נדר וכי הא דתנן בנזיר:

ואם בשבועה שבועה דקרא אתרוייהו קאי:

בדבר האסור. פירוש שאסור כבר מן התורה:

ולרבא מפיק נמי מהתם כו' דדוקא נדר אבל שבועה לא:

משמע דאפילו איסורא ליכא דאל"כ לא ה"ל לפסוק הלכה כרבא אם לא שהיה מפרש דלענין קרבן מיירי דלא ניתי למיטעי גם אין דרכו לפסוק הלכה בדינין דלא נ"מ האידנא:

סעיף ב

ואין הנדרים חלים כו' כדלקמן:

בקונם נ"ל שצ"ל כקונם וכן הוא בפ' אע"פ ובקצור הפסקים סי' ט"ו ועיין עוד שם ובפנים דהתם:

סעיף ג

קמ"ל כיון דמדרבנן כו' מלתא באפי נפשיה:

ה"נ כי מתפיס ביה אדמעיקרא קא מתפיס:

ולא מקרי דבר הנדור. כיון דאי לא נדר איכא עליה איסור דאורייתא תוספות:

סעיף ד

אבל במפרש כל שהוא ד"ה חייב. למאי דמסיק לקמן דחצי שיעור אסור מן התורה לא היה מן הצורך לכתוב להך והרי"ף השמיט לכל זו הסוגיא מהמשנה דשבועה שלא אוכל כו' כל שהוא וכו' עד המשנה דשבועה כו' ואכל פת חטין כו':

סעיף ח

ה"ג **ג** על דברים האסורים אלא רישא וסיפא:

הבאים מעצמו כלומר מהאדם עצמו ע"י דבורו שנדר:

סעיף ט

שאין בהן ממש תרי גווני משמע שאין בהן ממש כגון שינה ומשמע שאין בהן הנייה כגון שאזרוק צרור לים רש"י:

סעיף י

כשאומר קונם כו' דקונם היינו בקרבן (כדאיתא בריש משכת נדריה) ולא שייך על עצמו תוספות ועי"ל דאפילו אם אמר ישיבת סוכה עלי בשבועה וכו' כלומר קושיא דשבועה נמי חיילא בכה"ג מעיקרא לאו קושיא היא דלא חיילא בכה"ג כלל אלא פירוש דבריו הם יאסרו כו' שאני נשבע שלא לאכלו והתם נאשר בפירות לפי שאינן של דבר מצוה אבל כה"ג בשל מצוה כגון שאומר ישיבת סוכה עלי בשבועה לא נאסר לפי שהשבועה אנפשיה קאי והוא משועבד למצוה ולא יכול לאסור עצמו ונמצאת אומר שאין השבועה חל כלל על דבר מצוה:

בשבועה שאני נשבע עיין לקמן גבי אמר רבא באומר יאסרו כל פירות כו':

דאין אדם מחויב כו' כדאיתא בפרק קמא דבבא קמא גבי הידור מצוה:

סעיף יא

הכא דלא אמר שלשה עיין בדברי רבינו לקמן גבי באומר יאשרו כל פירות כו':

סעיף יג

ה"**ד** אנוס כדרב כהנא עיין מה שחדשתי בזה בפרק ארבעה נדרים סימן ח' גם עיין מ"ש רבינו שם שאם תלה פירות בשבועה זו דמותרים:

לבך אנסך ואפילו עונש נמי ליכא ואהא מסיק וקאמר ועובדא דגיטין כו' וכן מפורש בתוספות והביאו ראיה לדבר דאפילו עונש נמי ליכא דבפרק ד' נדרים (נדרים דף כד) שבועות שגגות מותרות היכי דמי כדרב כהנא ורב אסי כו':

סעיף יד

שכוון בלבו לומר בפיו לעולם כלומר שכוונת לבו היה שיוציא מפיו שיאסרו עליו לעולם:

סעיף טו

אף הרעה רשות וכו' ואיזו היא הרעת אחרים אכה כו' וכן היא הרעת עצמו ודלא כמתני' דבפרק החובל (בבא קמא דף צ"א) דתנן החובל בעצמו אע"פ שאינו רשאי וכדמוקי לה התם בגמרא כתנאי ועיין בס"פ שבועת העדות:

סעיף טז

וחייב לאכול את כולה. שעל כל אכילה ואכילה דידיה נשבע שיאכלנה:

ואם נשרף כו' עדיין חיילה עליו שבועתו על כל אכילה הנשארת:

ואין אכילת מקצתה מוציאתו כו' ומ"מ אין כאן עונש שהרי אונס השריפה פטריה אבל כששהה ולא קיים שבועתו והיה יכול לקיימה קודם שנשרף בזה יש לו עונש על ששהה:

סעיף יח

ואכל את הראשונה בשוגג כו' פטור לרש"י בין שהיתה ראשונה של איסור בין של תנאי לעולם פטור מכיון שהיה שוגג במעשה ראשון לא קרינא ביה האדם בשבועה ולתוספות מש"ה פטור לפי שהראשונה היינו של תנאי דקרי לה ראשונה לפי שכך היתה סדר שבועתו אם אוכל זו לא אוכל זו (כדפירש רש"י) ובאכילת התנאי חיילא השבועה וצריך שיהיה אדם בשבועה והלכך א"נ זו של תנאי דקרינא ראשונה אכלה בשניה והיה שוגג מיפטר נמי אבל איפכא שאכל ראשונה במזיד דהיינו אותה של תנאי חייב וא"נ לזו שקרויה ראשונה אכלה בשניה ובמזיד נמי חייב הואיל ובתנאי היה האדם בשבועה וקאכיל לאסוריה בשוגג חייב קרבן משא"כ לרש"י הא דראשונה במזיד היינו דתנאה וכי אכלה ראשונה דוקא דבמעשה ראשון צריך שיהיה האדם בשבועה ומש"ה איפכא לא מחייב קרבן וגם מלקות לא כמו שאפרש לקמן:

אכליה לתנאיה לפי' התוס' לא דק בלישניה דבתחילה קרי ליה ראשונה:

ה"ג תלאן זו בזו לא אוכל זו אם אוכל זו לא אוכל זו אם אוכל זו ואכל זו. זו בזדון עצמה כו' פטור להתוספות פשיטא דפטור כיון דאותה של תנאי אכלה בשוגג ועל חברתה לא קרינא ביה האדם בשבועה ולרש"י אשניה פטור משום דבמעשה ראשון שלה היה שוגג

וארשונה לא מצית לחיוביה מלקות דאין סברא שיתחייב מלקות כיון שאח"כ אכל התנאי בשוגג:

סעיף כ

את הידוע לאדם בגמרא אמר עולא והוא שניכר לג' בני אדם והרי"ף ג"כ השמיטו ומסיק ב"י סי' רל"ו דלפרש"י ולענין חיוב קרבן אמרה ולא נ"מ האידנא:

סעיף כא

דלא אזלינן בתר דעתיה גרסינן ועיין בפרק שבועות הדיינים גבי ואם אמר הריני נשבע:
פירוש בשבועה ובפרק ארבעה נדרים (נדרים דף כ"ד) גרם ליה בהדיא תוספות ולעיל מסיק רבינו דפירש דבריו בשבועה שאני נשבע וכו':
וא"א לו להיות בלא אכילה וא"ת א"כ אמאי אסברה לה תנא בתולה באם לא ראיתי לא לתלי במידי כי אמר יאסרו כל פירות א"א לו להיות בלא אכילה והוי שבועת שוא הא מלתא מקשה לה רבינו בפרק ארבעה נדרים ומתרץ לה שפיר. וא"א לו להיות בלא אכילה דכמה דברים יש לתלות שהם בכלל פירות שבעולם ואע"ג דאמרינן בהנודר מן הירק (דף נ"ה) דנדר מפירות השנה אסור בכל פירות השנה ומותר בגדיים וטלאים וביצים ואם אמר גידולי השנה אסור בכולם מ"מ כשאמר כל פירות שבעולם עלי נראה שאסור בכולם כ"כ הגהות מיימוני שבסוף ספר הפלאה והביאו ראיות לדבר וכתב עוד דיכול להיות דכל דבר הגדל בעולם הוו בכלל פירות העולם כגון דגים ופשתן וקנבוס צמר ומשי ועצים וכמה דברים הנולדים וגדלים זה מזה כבהמה וכמה דברים נקראים פרי מפרי וגידולי קרקע ע"כ. וצ"ל הא דתנן בריש הדיינין כור פירות כו' שהקטנית בכלל פירות לא לאשמועינן רבותא דקטנית בכלל פירות אלא טעמא קאמר דהוה ממין הטענה שהרי הקטנית בכלל פירות וה"ה לכמה דברים אחרים שהן בכלל פירות:

סעיף כב

דמצות המקום כו' ועיין בגיטין סוף פ' השולח דמתרץ בענין אחר:
על דעתו ועל דעת משה:

סעיף כג

להצריכם חרטה דיא"צ פתח כמו שפסק רבינו בפרק ארבעה נדרים:

סעיף כה

ה"ג אמר חזקיה אהין דמשתבע ובס' יפה מראה ר"פ היה קורא מפרש אהין הזה:
ה"ג ואמר קירי פירות ברכסין ומפרש הר"ן קירי אדון נשבע בשם הפירות יהיו בזול:
וכתוב אבדה האמונה ל"ג בירושלמי וברי"ף: 0הדרן עלך שבועות שתים

סעיף כט

קבלוה עליהם מידי דהוה נאמן עלי אבא כו' דבפ' זה בורר:
ודביתהו דרב הונא גרסי' והוא לקמן בגמ':
שלא תהא סנהדרין כו' לישנא דמתני' בספ"ק דמכות:
שאין נתבע רשאי כו' אבל תובע מפורש בפ' מרובה:
ולפיכך ממנה אנטלר כלומר ולפיכך פריך וימנה אנטליר:

סעיף לא

הוא אמר וכן ברי"ף ונ"ל שצ"ל הוה אמר ובגמרא ל"ג:
לשודא דדיינא פירשו רבינו בפרק חזקת גבי ההוא ארבא וכתבו התוספות דלפי' רבינו תם צ"ל דבעל דין שכנגדו היה ת"ח והוצרך להודיע שזה ג"כ ת"ח שבשני ת"ח הוא דאמרינן שודא דדייני גבי נכסי לטוביה (בפרק הכותב דף פ"ה):
א"נ עשה דכבוד תורה עדיף כדלקמן ולעיל מייתי ליה הרמב"ן ודן מיניה וכן בריש פרק הדיינים פסקה רבינו ונפלאתי מבעלי התוספות דמסיימי בהאי אי נמי עשה כו' כדאמרינן בפרק בתרא דכתובות הביאו ממרחק והוא באתרין לקמן בסוגיא ואין שם בכתובות יותר כלל מבכאן ולקמן בד"ה והאמר מר כו' נזכרו לכתוב כדאמרינן בסמוך דעשה כו':

סעיף לב

והא דאמרינן גבי דביתהו כו' כלומר מדאמרן דעדות כשר במיושב בדיעבד ואמרינן הכא דעדים כגמר דין דמו (עיין מה שכתבתי בפרק יש נותלין גבי שלשה שנכנסו לבקר את החולה) ובעדות מושיבין ת"ח לכתחלה א"כ כ"ש בעל דין כו':
ה"ג אינו כחבר אינו מדברי תורה. ואין להקשות דהא סמכינן לומר אשת חבר כחבר להאמינה באיסורים כדתניא בפ"ב דמסכת ע"ז דהא בבתו ועבדו נמי אמרינן הכי ומ"מ

בתוספות לא משמע כך שכתבו וז"ל שמא אין באשת חבר לאחר מיתה עשה דכבוד תורה ע"כ וכ"כ הר"ן:

סעיף לד

ומנין לדיין שלא יושיב כו' תרחק ומנין לדיין שיודע בחבירו שהוא גזלן מניין שלא יצטרף עמו ת"ל מדבר שקר תרחק גרסי':

סעיף לה

ורואה זכות לעני כו' בפ"ק דסנהדרין מפיק לה מלא תגורו וכן דרך בכמה דוכתיה תוספות ובסמוך נמי איתא הכי:

שטעה בדין כו' ת"ל מדבר שקר תרחק כלומר שאם ישתוק א"כ רבו שטעה יאמר דבר שקר לכך נאמר מדבר שקר תרחק שלא ישתוק:

סעיף לז

ויגלגל עלי וכ"כ בס' הרי"ף אבל לי נראה להגיה ולא יגלגל כמו שכתוב בגמרא דהא אעיקר שבועה גופה יש לו לחוש ובקצור השמינו הא דגלגול:

סעיף מ

שלא ישמע כו' בפ"ק דסנהדרין מפיק ליה משמוע בין אחיכם ועיין לעיל:

סעיף מא

ואין נוהגת כו' פיסקא:

סעיף מב

לא אמרתי לך אלא במקום שאם מגיד כו' לשון רש"י דכיון דאהגדה קפיד קרא על כרחך במקום הראוי להגדה קאי ע"כ וקשיא לי דהיכי ה"מ למימר ונ"ל דה"מ למימר אם לא ידבר או לא יאמר אבל לשון הגדה הוא הודעת דברים שכן בלשון אשכנז פתרונו קונדו"ן שענינו הודעת דבר ופרסומו שכך הלשון באשכנז כשירצה לפרסם דבר אומר קונ"ד אונ"ט צ"ו וויס"ן והשתא הואיל ונקיט קרא לשון הודעה ופרסום ש"מ דקפיד קרא במקום שראוי בו ההודעה והפרסום שע"י זה יתחייב זה ממון:

כפר אחד כו' פיסקא והוא שם ע"ב:

סעיף מג

ה"ג ברי"ף ממגדף ועכו"ם ומקדש ומגרש וכ"כ רבינו בפרק מרובה וכתב הר"ן ובפ' יש נוחלין לא חשיב אלא תרי בר מעכו"ם וקידושין ולא פליגי דמגדף בכלל עכו"ם הוא ומגרש בכלל מקדש דאתקש הויה ליציאה וכתב עוד ולא ידענא מ"ש הכי ומנא להו לרבנן הכי ונראה בעיני דבשאר מילי דלא חמירי כולי האי שאדם עושה אותם לא בגמר דעתו הוא עושה אותם אלא דעתו שיוכל לחזור בו תוך כדי דבור אבל הני כיון דחמירי כולי האי אין אדם עושה אותם אלא בהסכמה גמורה ומש"ה חזרה בהני אפילו תוך כדי דבור לא מהניא וכ"כ בפרק בתרא דנדרים ושם דחה לדברי הרמב"ן בשם ר"ת בזה:

שלום עליך רבי עיין פרק מרובה גבי אתמר עד זומם:

סעיף מד

לא מהימנא וכך סתם בפרק הניזקין וצריך עיון בדברי רבינו פ' המדיר דהתם לא פסק כך ובטא"ה סימן קט"ז פסק כבהמדיר והב"י לא העיר כלום:

סעיף מו

משביע אני עליכם וכן כולהו מסקינן בהו בגמרא דמסיים בהו בשבועה:

סעיף מט

ה"ג ברי"ף אל אלה אלהי אלהיך אלהיכם אהיה אל"ף דל"ת יו"ד ה"י שדי צבאות ובגמרא נמי ל"ג אלהי האלהים וכתב ב"י טוי"ד סי' רע"ו דלספר רבינו שכתוב בו אלהי האלהים (ובקצור כ"י גרסינן נמי אלהי האלהים) דלאו למימרא דשני השמות האלו כשהם סמוכים שניהם קדש דליתא אלא הראשון קדש והשני חול כדאיתא במס' סופרים וטעמא דהאלהים בתרא קאי אשופטים ושרים והוא יתברך שופט עליהם כי רם ה' ע"כ כ"ש דאהיה אשר אהיה שכתב בספר רבינו ובגמרא נמי הכי איתא דודאי לאו למימרא דאשר נמי אינו נמחק אלא נקט לקרא כדאיתיה:

סעיף נ

דומיא דכל מלכיא דבגמ':

סעיף נא

והרמב"ן ז"ל דקדק כו' עיין ברפ"ק דנדרים:

דלא הוי שבועה פי' כשאומר לא:

ה"ג מרי כולה לא אכילנא. מרי כולה וכו' וכן מן הירושלמי דספ"ק קירי פירי כו' יש נמי ראיה:

ה"ג כדאמרינן פרק שני דנדרים כך צ"ל והוא בדף י"ו ובב"י סי' רל"ז כתבו בזה הלשון כדאמרינן בפ"ק דנדרים דידות שבועות אסורים:

סעיף נב

איכא דאמרי כו' כ"כ הרי"ף ואיתא בגמרא דפרק ואלו מגלחין (מועד קטן דף ט"ז:)

סעיף נד

המקלל עצמו כו' דכתיב השמר לך ושמור נפשך מאד תמהו בתוס' דא"כ החובל בעצמו נמי ואפליגו בחובל תנאי כמ"ש בס"פ דלעיל גבי נשבע לבטל המצוה כו': 0סליק פרק רביעי

סעיף נה

ה"ג ועל שגגתה עם זדון השבועה ואינו חייב על שגגתה מה חייב:

סעיף נו

שבועת הדיינים והתם מייתי ליה רבינו:

ושני תמן כל שבועה כו' וכן העתיקו הר"ן ואין תימה דקאמר תמן אדהכא שכן לשונו של הירושלמי כמו שכתב רבינו בס"פ דלקמן וגם בבבלי מצאנו כך ברפ"ב דמסכת ע"ז דקאמר והכא הל"ל והתם אבל בירושלמי שלפנינו איתא הכי ומה כא אילו נשבע ונשבע ונשבע שמא אין מביא קרבן על חצי פרוטה תמן כל שבועה תלה על שוה פרוטה הכא אין שבועה חלה על שוה פרוטה ע"כ ונ"ל דה"פ ומה כא כלומר אם כך הוא ויראה לי עוד שצ"ל ומהכא כלומר ולטעמיך אילו נשבע ג' פעמים דתנן שחייב על כל אחת ואחת אי מחלקים הפרוטה שמא התם נמי אין נמצא שמביא קרבן על חצי פרוטה אלא מאי אית למימר תמן כל שבועה מן השלשה שבועות כל אחת חלה על שוה פרוטה הכא אין שבועה כו' בתמיהה וכי הכא ליכא נמי למימר הכי דכל שבועה אפרוטה ועי"ל דהכא

קאי אמאי דמתמה מעיקרא מלאשמה בה ואע"ג דלא אמרה בהדיא מ"מ מינה קא מתמה וכדמפרש לה רבינו דמינה מתמה והשתא א"צ לפרש בלשון בתמיהה:

שליחותיה עבד והכי מוכח בפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף צ"ד) דאמרינן הני תרי אחי או תרי שותפי דאית להו דינא בהדי חד כו':

וכן משמע הלשון כלומר לשון את שלך דבעינן למידק מכלל דלא מחייב בחלק חבירו ליתא להך דקדוק אלא את שלך משמע שכותב לו כך משום דמפורש בשטר פלוני לוה מפלוני מנה ופלוני לוה מפלוני מנה:

שאין הירושלמי מתפרש לו יפה דהיכי קאמר יעשה ככופר כו' ויהא חייב שהרי חבירו יכול לתבוע את הכל ויודה לו נמצא שכשכפר לא היה אלא כפירת דברים:

אין חבירו יכול לתבוע אלא חלקו כשיהיה לו תביעה וטענה אחרת ממה שנוען הראשון אבל כשאין לו טענה אחרת אלא כמו שטען הראשון בהא מסיק דאפילו על חלקו כו':

סעיף נז

או כגון שאין לו קרקע עיין בפרק הזהב גבי אין מטבע נעשה תליפין גם עיין מה שכתבתי בתוספות יום טוב בפרק דלקמן בדבור וההודאה בשוה פרוטה:

דהא בורכתא כלומר דבר בורות הוא ובור הוא מי שאמר דבר זה כ"פ הערוך:

אפילו מלוה על פה בלא עדים: 0הדרן עלך שבועת הפקדון:

סעיף נח

מפרש בירושלמי שתי מעין ובבבלי נמי מפורש מדתני ר' חייא לסיועיה לרב שתי כסף חייב כו' מעה פטור לקמן (דף מ' ע"א) ורש"י מפרש במתני' מדתנן שתי לשון נקבה ומיהו עדיין צריכין אנו לירושלמי דמייתי ליה מקרא:

אמר רב יהודה גרסינן ברי"ף ובגמרא אמר רב יהודה אמר רב:

דכתיב וישם העבד כלומר דואשביעך דנקט רב יהודה סמיך על המעשה דבתריה דכתיב וישם העבד וגו' וברי"ף כתוב דכתיב שים נא ידך וכתיב וישם העבד וגו' ולפי זה רב יהודה דנקט ואשביעך אדקמיה ואדבתריה סמיך:

היינו נמי כנוי שכל השמות מלבד השם המיוחד כולהו אקרו כינויין כדאיתא בפרק שבועת העדות אפיסקא דבכל הכינוין כו':

לאו דילפינן מהתם והשתא רבנן לא ילפי כלל מהתם:

כשהוא מושבע מאחרים דהשתא הוי דומיא דשבועת הדיינין תוס':

סעיף ס

הוי יודע שלא על דעתך וכו' לא משום דלא אזלינן בתר פומיה אלא בתר דעתיה דהא מסקנא דגמרא ספ"ק דבתר פומיה אזלינן אלא היינו טעמא דחיישינן משוה קניא דרבא כדאיתא התם אע"ג דכשאומרים על דעתנו תו ליכא למיחש לקניא דרבא דא"נ איתא הא אומרים לו על דעתנו מ"מ כשיראה לדיין צד רמאות מפרש ליה בשבועתו בהדיא כמ"ש רבינו בריש ב"מ:

סעיף סא

ואע"פ שאין שוות פרוטה ולדבריו הא דאמרינן (פרק הזהב דף נ"ה) דאין ב"ד נזקקים בפחות משוה פרוטה דוקא בממון אבל בכלים נזקקים כ"כ ב"י סימן פ"ח וקצת קשה לי דאדמותיב רבא לרב קנוינא דאמר נזקקים מדבהקדש אתרבי פחות מש"פ ש"מ דלהדיוט לא ומשני דרב קטינא בגמר דין קאמר הא ה"מ לשטיי דרב קטינא בכלים קאמר ומיהו משמע לישנא דרב קטינא הוה נופי בכל דבר ולגמר דין מלאוקומי לישניה אף בתחלת דין ודוקא בכלים:

ששוה מעה כלומר כל מחט הוא כשוה מעה וטוענו שתי מחטין הרי כטוען שוה שתי מעות:

שטען שוה שתי כסף בפני ובהכי הוא דאמר רב דכי טען אין לך בידי אלא פרוטה דפטור משום דחסרה ליה טענה דוקא קתני ובהכי אפילו רב מודה:

דמאן דתבע לחבריה שתי כסף לאו דוקא אלא שתי כסף ופרוטה וכן עוד לקמן סוף פירקין ועוד בס"פ הנשבעין גבי שבועת השותפין ושם מוכרח:

כפר"ח ואיהו מודה מקצת מהמטבעות:

אבל נ"ל כדבריו מטעמא אחרינא כלומר מאותו טעמא אחרינא שכתב הרמב"ן והמגיה מהטעמא אחרינא או המגיה מטעמא האחרינא לא הפסיד:

ועוד דרב פפא כו' לקמן מייתי ליה רבינו גבי טוענו חטים ושעורים:

סעיף סב

פרש"י שזה תובע. לא נמצא כן בפירושו פ"ק דב"מ דף ד' ע"א אלא כתב שזה טוען ואף הר"ן לא כתב כך בשם רש"י ולכך נראה דגרסינן פירוש שזה תובע:

ואפילו בטענת שמא עיין פרק כל הנשבעין אמתני' דאלו נשבעין שלא בטענה אטו בשופטני כו':

ורב אלפס לא ס"ל הכי ולענין להחזיק ממון שבידו בשמא על ידי עד אחד עיין בריש ב"מ גבי ויש מקשים הבל כו':

אפילו בטוען טענת שמא עיין בפרק כל הנשבעין גבי גלגול:

שאם אפילו יודה פי' במקצת:

סעיף סג

למה כלים קריאת מלת למה בשוא ובפתח:

דהא בפקדון נמי כופר הכל פטור בטענה שהיא דומיא דבמלוה כמו שכתב רבינו בס"פ הגוזל קמא ומיהו לסברא בתרייתא הא קאמרה בהדיא דכי הוא זה שדינן אמלוה ולא אפקדון אינו מוכית כלום אלא עיקר דברי רבינו לומר דאין אומרים עיקור פרשיות אלא עירוב פרשיות ואח"כ מחזיק דבריו בדברי עצמו שכן לענין כופר הכל אה"נ דבפקדון פטור ולא שמתכוין לראיה בזה כנגד סברא בתרייתא דסברא בתרייתא פליגא בהא גופה:

סעיף סד

ה"ג מדקא מקשינן הכי:

דלא חשיב מודה מקצת הטענה כו' ופטור מהשבועה דמודה מקצת אבל מן התשלומין אין טעם לפוטרו וגם הרי"ף לא כתב אלא פטור משבועת התורה גם הרמב"ם פרק ג' מה' טוען כתב פטור משבועה ולכך אני תמה על בעל הטורים שכתב בסימן פ"ח פטור משבועה ומתשלומין הן אמת שכך משמע ג"כ מהגהות מיימוני פ"ג מהל' טוען והטור העתיק דבריהם בסמוך שכתבו אם התובע אומר ודאי שגם אתה חייב לי שעורים אלא שעכשיו אין רצוני לתבוע כל תביעותי חייב לשלם שעורים ע"כ משמע דבלאו הכי לא מתחייב דכי דעתו לתבוע גם השעורים ולא תבעו הוה כהודה לו על השעורים דפטור אף מתשלומים אבל אין נראה אלא דדעת ההג"ה ג"כ לומר שאם התובע אומר ודאי כו' ולא שאני מודה שאינך חייב לי שעורים והא דמסיימי שעכשיו אין דעתי לתבוע כו' לאו בדוקא שיאמר כן אלא כל שאם אומר שהוא חייב ורוצה שישלם לו הרי לא פטרו וכי נמי אמר רציתי לתבוע עכשיו ואתה הקדמת דאה"נ שחייב בתשלומים ואורחא דמלתא נקט שכך היא תשובת התובע שעכשיו אין רצוני כו' כך נ"ל וכן בעל הש"ע השמיט מהעתיק ומתשלומין ועכשיו כשנדפסו פה פראג עם ספר מאירת עינים למהר"ר וואלק כהן זלה"ה ראיתי שהגיה בש"ע ומתשלומין ותמיהני מאד שעל הראשונים שנכתב בטור אנו בושין ואין יודעים להשיב והוא הוסיף כן בש"ע וצ"ע:

והוא שיהיו שוין שתי פרוטות כדמסיק לעיל גבי הטענה שתי כסף:

סעיף סה

מנה לאבא בידך כו' ומפורש גבי אין נשבעין בטענת חש"ו דהכא דוקא בטוענו שמא:
אמר לו הן גרסינן וביש משניות א"ל בפני עדים הן וכן עיקר:
אין לך בידי חייב והוא דאמר לעדים אתם עדי כדאיתא בפרק זה בורר גבי כיצד היו בודקין כו' מסייע ליה לרב וכו':
ומתרץ דיבוריה הוי עיין בפרק חזקת גבי האי אייתי סהדי דאבהתיה הוה והאי אייתי סהדי דאבהתיה הוה:
בפ"ק דב"מ כו' ביארתי יפה וכן בסוף פרק בתרא דב"ק גבי האומר לחבירו גזלתי כו':

סעיף סו

בדרבנן תקנתא היא כו' עיין בפרק הכותב גבי פוגמת בשם הרי"ף דדוקא בשבועת היסת ולא בשבועת המשנה:
ומנגדינן עיין מה שכתבתי בזה ביבמות ר"פ רבן גמליאל:

סעיף סז

ואי תפיס משל הלוה שבקינן ליה כו' וא"ת באינש אחרינא אי תפיס מי מפקינן מיניה והא שבועה זו דרבנן היא ובדרבנן לא נחתינן לנכסי' י"ל אנן ה"נ דלא נחתינן לנכסי' דמשמתינן לי עד דמטי עידן נגידיה כדאמר לעיל ובצורבא מרבנן שבקינן ליה א"נ י"ל דכי אמרינן דבדרבנן לא נחתינן לנכסיה ה"מ בנתבע שהוא תופס ברשות אבל תובע שתפס שלא ברשות מפקינן מיניה וזה נראה עיקר הר"ן:
דדמיא לפוגם שטרו הכי ודאי מסתברא מדאמרינן וכי מה בין זה לפוגם את שטרו דאי לא טובא איכא בינייהו וכ"כ הר"ר יהוסף הלוי ז"ל הר"ן:

סעיף סח

חייב והוא שא"ל כן בפני עדים דאל"כ נאמן במיגו כ"כ מהר"ר ואלק כהן סימן ע':

סעיף סט

שהכל מין מטבע אחד עיין לעיל גבי ה"ג דינר זהב כו' תמצא פרש"י ופר"ח:

הטוען את חבירו כדי יין כו' נשנה ג"כ בפרק בתרא דכתובות ושם מפורש והרי"ף לקמן קודם אין נשבעין על טענת חש"ו הראה על מקומו זה והמגיה שם בדברי רבינו לא הפסיד כמו שאכתוב שם בס"ד:

סעיף ע

והרמב"ם ז"ל גרסינן וכן הוא בספרו בפט"ו ממלוה ולוה הלכה ב' גם בהר"ן כתב הרמב"ם במ"ם:

מ"מ ראוי להכריע כו' ועיין עוד בסמוך:

סעיף עא

ה"ג כי פרעת לי לא תפרע לי אלא באנפי:

דגרסי' ר"ל לעיל:

ה"ג ישנים דה"ג פרעיה ביניה לבין:

פרעיה באפי סהדי נמשך רבינו בכאן לשטתו שדרכו להעתיק דברי הרי"ף אבל כבר הסכים לעיל לגי' רבינו חננאל דל"ג באפי סהדי אלא פרעיה סתם:

סעיף עב

דעל פיו לא הוחזק כפרן וכן פסק בפרק חזקת גבי ערער וחזר וערער:

סעיף עג

אמר רבא נרשם סי' י"ח וט"ס הוא שצ"ל לקמן עליה ההוא דא"ל כו':

סעיף עה

כל עד כו' כדתנן פרק הנשבעין כשם שאמרו כו' וכן עד וכו':

מיירי באומר כו' אבל בהכותב מפורש בשם רבינו תם בע"א ע"ש:

שטר אמנה ושטר פסים פרשב"ם בפרק מי שמת (בבא בתרא דף קנ"ד) שטר אמנה למסור לך שטר מכירה קודם שקבלתי הדמים שטר פסים שפייסת ממני לכתוב לך שטר מכירה להחזיקך בעשיר ליקח קרקעות ע"כ. ובפ' האשה שנפלו (כתובות דף ע"ט) פרש"י שטר פסים שמפייסו לקבל מתנה זו להפקיע זכות בעלה קודם נישואין ולא שיזכה מקבל זה בהם ובפ"ב דגיטין דף י"ט מפרש שטר פסים שאומר לחבירו אוהבו

ומאמינו שיכתוב לו על עצמו שטר חוב כדי שיראה עשיר ושטר אמנה שכתב ללוות ולא לוה כו':

ומיהו קשיא כו' בפרק הכותב כתב רבינו תירוץ לקושיא זו בשם רבינו תם עצמו:

ה"ג מההיא דהכותב דההוא שטרא וכן הלשון בתוספות:

ורב אלפס ז"ל כתב כו' תמיה דבפ' הכותב לא הזכיר גם שני הפי' דבכאן וכתב פי' אחר לגמרי ע"ש:

ה"ג דמה לי טענה דסטראי. ומה לי טענה דלהד"מ וצ"ל דטענה דסטראי:

דחזקה לא שביק כו' ע' מ"ש בזה בפ' הכותב:

וה"מ דפרעי' כו' פיסקא:

סעיף עו

מהימנית לי כל אימת עיין בר"פ זה בורר:

וכן הלכה ברי"ף כתב בכאן הטוען כדי שמן וכו' כבר כתבינהו בפרק שני דייני וירא ה לי שבטעות מהסופר נשמט בדברי רבינו דודאי דאיהו כתביה דהא בפרק שני דייני מפרשינן למתני' דלא כפשטה ונמצא שצורך גדול הוא להראות מקום ההוא:

סעיף עח

אליבא דראב"י דאמר ל"ש בו ול"ש בבנו אינו מעיז וכדאוקימנא אליבא דרב דאמר ברי לי הלכך לאו משיב אבידה הוא לשון הרי"ף:

שדייה אכי הוא זה דעירוב פרשיות כתוב כאן ואע"ג דלעיל [כתב] ושבועת שומרים איכא פלוגתא כו' מסיק דלא למיעקר מכאן לגמרי הכי נמי לא מיעקר לגנירי דכי הוה טענת שומרין כמו במלוה דכי הוא זה הויא נמי בשומרין כמו שמסיק רבינו בסוף הגוזל קמא. אה"נ דבעינן איש דווקא:

ודדמו ליה עיין בפרק שני דייני סי' ז':

כגזילות וחבלות בדפוס ישן ליתא אלא כחבלות וכן הוא בקצור אבל בטור סימן נ"ו כניזקין וחבלות ועיין בפרק שור שנגח ד' וה' דלענין שורו שהוחזק נגחן מעמידין להם אפוטרופוס כי היכי וכו' ומשלמים מן העלייה:

ואפלו לכשיגדיל וכ"כ בפרק החובל ובס"פ כיצד הרגל ובפ"ק דב"מ:

וכן בטענת שמא כו' נמי דווקא כשהגיע לעונת הפעוטות כ"כ בטור סימן צ"ו:

סעיף עט

ה"ג בסוף פרק הזהב בבעלים פטור ואלו חשיב אדם המזיק אמאי פטור בבעלים אלא ודאי וכן נ"ל להגיה ועיין מה שכתבתי שם על זה:

ואוקימנא דף מג ע"א:

ורבנן סברי לאו כבצורות דמיין לכאורה כך הלכה וכ"כ הטור בסי' צ"ה שכך דעת רבינו ושכ"כ ר"ח אבל אין זה אמת דבהדיא כתב רבינו דכל העומד לתלוש כתלוש דמי בפרק הכונס ובפרק יש נוחלין ובפרק האשה שנפלו גם התוספות דפירקין ודהכונס ופרק נערה שנתפתתה (כתובות דף נ"א) כתבו בשם רבינו חננאל דכר"מ קים לן לכך צריך לומר דרבינו סמך על אותן המקומות המפורשים בהם דקי"ל דכתלוש דמיין ועוד כתבתי להקשות על הטור יותר בספרי תוספות יום טוב בפרק יש נוחלין:

סעיף פא

וזה אומר עד החלון חייב מוקי לה רבינו בפ"ק דב"מ בשיטה דהילך דמיירי בהרקיבו הפירות בפשיעתו דאל"כ הילך הוא ופטור:

סעיף פב

שהוא אומר שאין יודע כמה היה שוה ושמא בהודאתו יש כל כך עד שבכפירתו יש פחות משתי כסף:

בחפץ א' גרסי' ועיין לקמן דבפירות נחשב:

נ"ל דה"ג ממש מלא אבל זה אני יודע וכו' עד אתה נוטל ואח"כ גרסינן וגם הטענה וכו' עד מלא פירות:

סעיף פג

היו שוין שתי כסף כלומר ופרוטה וכדלעיל ועוד בספ"ק דלקמן ובקצור כתב יד מצאתי דגרס שם בהדיא ופרוטה:

אהין ידע גר' ופירושו הזה כך ראיתי בספר יפה מראה ריש פרק היה קורא:

ולשון הירושלמי ומשונה עיין בפ' שבועת הפקדון וברפ"ב דע"ז:

סעיף פד

מאי פריך לישני ליה בנסכא: @44אליבא

ה"ג שפיר בדפירש ועוד:

אין חילוק בשומר שכר ובס"פ המפקיד כתב דיחוי אחר בשם הראב"ד: @44כר'

וקיימא לן דר"א שמותי הוא דאל"ה ר"א לאו חבירו דר"ע הוה וכמ"ש בסוף האומנים וכן הוא בפרק כירה:

כוותיה פי' כוותיה דר' עקיבא וע"ש:

כר' אלעזר גרס וכן לקמן:

כי כל דבריו דברי קבלה נ"ל דר"ל דבריו בגירסות אבל בפסק הלכה סברא דנפשיה הוא שהרי בכמה מקומות מצינו. שפוסקים דלא כוותיה אבל בספ"ק דנדה כתב רבינו ג"כ לענין פסק שלא מלאו לבו לחלוק עליו שדבריו דברי קבלה:

ל"ש משכנו בשעת הלואתו וכו' עיין בפ"ק דקידושין גבי מנה אין כאן משכון אין כאן:

ול"ש הלוהו פירות עיין ס"פ האומנים:

והיה המשכון כנגד. החוב דכנגד החוב הוי כאילו פי' טור סי' ע"ב וכ"כ בתוס' אבל מאי דמסיים בטור שמקבלו בתורת פירעון לאו ממש לפרעון דא"כ אפי' באונסים חייב: 0הדרן עלך שבועת הדיינין

סעיף פה

דכתיב ולקח כו' שינויא הוא:

וקרא יתירא כו' דאי לאו קרא יתירא לא הוה שמעינן בעלמא בע"א ומודה מקצת דהוה מוקמינן קרא דוקא אשומרים דביה כתיב:

ומידכר ועוד דאין שכיר משהה שכרו גמ' ובהמקבל כתבו רבינו ונמשך אחר הרי"ף שגם הוא השמיטו בכאן וסמך על שכתבו בהמקבל:

ואנן קי"ל דשבועות שומרים איתא במפקיד אפי' שלא בעדים כו' אין כאן הכרע מהגמרא בשום דוכתא אלא דברי הראשונים כמ"ש הר"ן ודחה לסמך של הרמב"ן מהגמ' ולפי שדבריו צריכין ביאור קצת לכך אעתיקהו ואבארהו בס"ד ז"ל והרמב"ן הביא סעד דשבועות השומרים בכולהו גווני מדאמרי' בבבא קמא (בפ' מרובה דף סב) הטוען טענת גנב באבידה ונשבע משלם תשלומי כפל ומקשי' מינה ומפרקינן דאלמא הלכתא היא ורב אשי דהוא בתרא פריק לה בדוכתיה ובודאי שאין כפל בשומרים אלא בנשבע שבועת הדיינים כדאיתא התם בדוכתא והתם ליכא שטר שאלמלא מצאו וכתב לו שטר או שאמר אל תחזיר לי אלא בעדים הרי זה שומר (שלו) מדעת ויצא לו מכלל שומר אבידה שהוא שומר שכר משום פרוטה דרב יוסף ולי אין זו מכרעת שכבר כתבתי למעלה דכל שא"ל אל תחזיר לי אלא בעדים א"צ שיודה בכך נפקד או לוה ומעתה אילו א"ל בעל אבידה

למוצא אל תחזיר לי אלא בעדים לא נעשה שומר של בעלים כדי שיצא בכך משומר אבידה עכ"ל ומ"ש הרמב"ן שיצא לו מכלל שומר אבידה כו' פירוש דבריו דאע"ג דמ"מ שומר פקדון מיהת הוי ונפטר בטענת גנב וכי נשבע לשקר ישלם אפילו הכי הך טוען באבידה לא מצינו למוקמי בהכי דלאו שומר אבידה הוא ועוד תרתי למה לי דאתמר נמי טוען טענת גנב בפקדון ומ"ש שהוא שומר שכר כו' לפי זה טענת גנב היינו בליסטים מזוין והכי מוקמי לה הרמב"ם בפ"ד מה' גניבה ומ"ש הר"ן דלא נעשה שומר של בעלים כו' היינו טעמא דכיון שהוא אינו צריך שיודה ויקבל עליו שלא יחזירהו אלא בעדים אלא כי נמי לא קיבל צריך שיחזירהו בעדים מטעמא דאנן סהדי שאינו מחזיר אלא בעדים א"כ מצינא למוקמי להא באומר לו אל תחזירהו לי אלא בעדים והלה לא הודה נמצא שאינו שומר של בעלים אלא שומר האבידה הוא כדמעיקרא וכל זה לדפסקי בשומר אבידה כרב יוסף אבל לרבינו שפוסק ס"פ דלעיל כרבה מעיקרא לאו ראיה היא כלל:

מעיקרא לאו פירכא היא כו' ולרמי בר חמא הוא דפריך ליה דממאי דאפליג לשבוחי שמעתייהו דרב ושמואל הכיר רבא שרמי בר חמא סבר דהאי מגו מגו גמור הוא שאל"כ ליכא למימר כמה מעליא הא שמעתא כאילו היה הדין מוכרח בעצמו ולהכי אתקיף ליה רבא לדידך דאמרת אמרינן מגו בכה"ג מגו גמורה היא מדשבחת להא שמעתא שבועת השומרים היכי משכחת לה בשלמא לדידי דאמינא לאו מעליא היא דוקא בשכיר שהיא שבועת התקנה מהניא אבל בשומרים שהיא של תורה לא כ"כ הר"ן והאריך עוד שהקשה מהנהו עיזי דאכלי חושלא בפרק חזקת הבתים (בבא בתרא דף ל"ו) ע"ש:

סעיף פו

ולפר"ת גם הכא כו' וקשה היכי קאמר לעיל דר"ת פי' ולית הלכתא כו' ובתוספות לא כתבו בשם ר"ת אלא זה הפי' דגם הכא וכו':

סעיף פז

ופליגנא בהדך עיין בסוף פירקין:

כיון דמגו דאורייתא הוא מדאמר רבה מפני מה אמרה תורה מודה מקצת כו' ולימא משום דלא אמרינן מגו אלא ודאי דמגו דאורייתא וא"כ לפטר במגו דכופר הכל ועיין בתוס' פ"ק דב"מ דף ג' אהך דרבה ועיין מ"ש בסוף פרק הגוזל קמא:

סעיף פח

אם אין דרך המקום להשאיל כו' עיין לקמן:

אע"פ שהוא נאמן כו' פי' בהיסת בלבד:

ואפ"ה קאמר שמואל דישבע והיינו מפני התקנה שבמשנה דאילו היסת לא נתקנה עד רב נחמן דבתריה בפרק דלעיל אמתני' דמנה לי בידך כו':

סעיף פט

ואקטליה עיין לקמן מ"ש רבינו בזה ומ"ש שם בס"ד:

יותר ממה שידעו העדים ומ"מ גם העדים אינם יודעים שלא הטמין יותר:

וזה אומר גנובים הם ואותן כלים שאין דרך בזו להטמינן ואין דרך אותו האיש להצניע כלים שבידו כן לשון הרי"ף וכ"כ הרמב"ם ספ"ח מהלכות גניבה וכן לשון הטור בסי' צ' ואם הוחזק היוצא בגנב אין חילוק אם טוען גנובים או שאולים:

דבמלתא דרב הונא בר אבין דלקמן דמייתי מיניה ראיה אהא דאבל דברים שאין עשוים כו' דשלח רב הונא כו':

כי ההטמנה אינה הוכחה בהם כיון דדרכן להטמין והוא אינש דצניע:

דאפי' אם אמר גנובים כו' אינו נאמן לגי' רבינו חננאל:

והך מימרא דרב יהודה כו' גם אלו דברי הרי"ף הן:

משמעתא אחריתא דרב יהודה לעיל מינה וכבר כתבתי במקומו שהסופר המעתיק השמיטו מדברי רבינו:

דלא חציף איניש כו' ולעיל דאמר איזיל ואקטליה כו' אמרינן טעמא דעביד אינש דגזים כו' ולא אמרינן דנאמן במגו דאי בעי אמר דזבניה מיניה דמהימן משום דלא חציף כו' פירשו בתוספות דלעיל דהתם מיירי בקציצת הדקל ולהכי נקיט נרגא ואיזיל ואקטליה ואין דרך למכור אילן העומד לקציצה כדאיתא בהחובל נטיעותי קצצת וכו' והכי איירי בלקיטת פירות ולהכי נקט מגלא ותובילא ולשון גדירה דשייכא בלקיטת תמרים ולהכי נאמן שדרך הוא למכור פירות:

דליכא עליה אלא שבועת היסת כיון שאומר שבא לביתו לטול ברשותו:

כדשלח כו' פיסקא ובדפוס ישן שלח:

ואמאי בעי כולי האי נהימניה במגו צריך עיון דהא לרש"י עד דאיתנהו לכולהו א"כ אין להוכיח מדבעי כולי האי ובתוספות לא כתבו זה אליבא דרש"י:

באהבת איש כו' ובפרק הגוזל המכיר כליו כו' מיירי באדם שאינו רגיל עמו תוס':

ולא כדברי הרמב"ם ז"ל גרסינן והוא בפ"ח מהל' טוען וכך צריך להגיה בהר"ן:

והוא אומר כו' פיסקא:

סעיף צא

וכן דעת רב אלפס ולא ידעתי היכן כתב כן. וב"י סי' ל"ד וגם רבינו בפ' השולח לא הזכיר דעת רב אלפס בזה:

היו שניהם חשודין פיסקא:

עבד רב נחמן עובדא כו' לאחר הא דאמר לא ידענא תוספות:

ה"ג הלכתא כהך דרבי אלעזר:

ה"ג ואין מוטל עליהם אלא:

ורב נחמן אית ליה שפיר דר' אלעזר כדלקמן בסמוך:

ואמר הבו דלא להוסיף עלה אבל איהו סברא דנפשיה כר' אבא סבירא ליה אף בדין יתומים מן היתומים ודלא כרב ושמואל אלא שלא רצה לעקור כו':

דא"כ פליגי ר' מאיר ור' יוסי עליה דהא ר' יוסי לא מהדר אדר' מאיר לפלוג עליה בסברתו דלהכין חזרה השבועה אלא שהוא קונם אבל במקום חזרה השבועה אינם חולקים ואי הוה ר' אלעזר מפרש לדר' מאיר חזרה לסיני אם כן גם ר' יוסי הכי סבירא ליה ופליגי עליה דר' אלעזר ר' מאיר ור' יוסי אבל השתא דמפרש ר' אלעזר לר' מאיר דחזרה שבועה למחויב לה תרוייהו רבי מאיר ור' יוסי כר' אלעזר דר' יוסי נמי סבר חזרה כו' אי נמי יש לפרש דהכי קאמר דאה כן פליגי רבי מאיר ור' יוסי עליה דהא השתא דמפרש רבי אלעזר לרבי מאיר חזרה למחויב לה רבי יוסי נמי סבר חזרה כו' ואם כן כי הוה מפרש ר' אלעזר לדר' מאיר חזרה לסיני רבי יוסי נמי הוה סבר לסיני ותרוייהו רבי מאיר ור' יוסי הוו פליגי עליה:

ה"ג כרב נחמן ולמאי דפריך:

ה"ג לרב נחמן מחייב העד דאף ר"י סבר כו' למחויב לה ומתוך כו' אלא מטעם קנס פוטרו מהחצי הלכך התם נמי קאמר חזרה כו' ומתוך כו' דכ"ע הכי סבירא להו ומיהו הא דמפייס משלם למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה לר' מאיר משלם כוליה ולר"י יחלוקו:

כה"ג מיחייב פירוש לשלם:

וכה"ג פטור פירוש ובשבועה:

ה"ג אמאי איצטריך קרא למעוטי יורשין: @44ה"ג

סעיף צב

אלו ואלו באין לב"ד לישבע שבועות שוא א' מביניהם דלית בהו דאינו משקר רש"י:

סעיף צג

אלמא בין לרבא בין לרב נחמן ליתא לדרב חסדא כל זה דברי הרי"ף ומשמע דהכי דייק הא דאמרי' כ"ע ל"פ ה"פ דכ"ע לא ס"ל לדרב חסדא אבל אינו מוכרח דפירושו כמ"ש הרשב"ם דה"רן דלא פליגי אליביה ודתרוייהו כוותיה ס"ל אלא רב נחמן ודאי לא ס"ל כוותיה והב"י סי' ל"א כתב מדאוקמיה לרב נחמן ורבא אליבא דרב הונא ועיין לקמן:

סעיף צד

ה"ג גביה להדין מלוה וכן הלשון ברי"ף:

אבל היכא דאיכא לממונא כו' וטוען ברי ע' פרק החולץ גבי ספק ויבם כו':

ה"ג ושורפין אותו וכן הל' בטור סי' ל"א:

אם יכול להשביעו פירוש כשטוען ברי והיינו דמקשה הב"י סי' ל"א מסי' ט"ז שהרי ב"ד כופין להראות שטר שיש לחבירו זכות בו:

ואפי' ללשון שני דרב נחמן כלומר לאותו הלשון דלא בעי דררא דממונא לעיל פרק שבועת הדיינים אמתני' דמנה לי בידך ונ"ל להגיה שצ"ל ללשון ראשון:

מן הכתות גרסינן:

נ"ל דה"ג גובה את הגדול וכן לשון הטור גובה את הגדול דכששרפו אין שייך לומר שישביעוהו אם שרף שטר אחר דהא אף אם מודה שהיה לו שטר אחר ושרפו יכול לגבות השני שמוציא עכשיו מאחר שלא יוכל לבא לידי גביות שני השטרות והוי כאילו לא היה רק אחד והוא כשר ואזדא לה תמיהת הב"י שתמה למה לא יחרים כו' כלומר ואפי' בשמא כ"כ מהר"ו כ"ץ בשם רמא"י ז"ל:

סעיף צה

ישבע בעה"ב כעין של תורה ויטול וכן בסיפא דהא שבועת היסת לא נתקנה עד דרב נחמן בפרק הדיינים אמתני' דמנה לי בידך כו' כמ"ש התוספות ע"ש:

ומודו ליה רבנן דלא ישבע בעה"ב פי' מדין המשנה אבל היסת מיהא נשבע וכ"כ בטור סי' צ"א דנשבע היסת:

סעיף צו

ה"ג אלא בשבועה מנכסים משועבדים ומנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה והנפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה וכן היתומים:

סעיף צז

אבל בחייו אף הוא נשבע והטעם שהב"ד טוענין בעד היורשין מה שהיה יכול לטעון ואילו היה חי היה יכול לטעון שפרעו להמוכר או להלוקח מש"ה ישבעו שניהם מספק משא"כ אם הלוה חי דא"צ לשבע אלא האחד שאומר בברי שפרעו לו להמוכר או להלוקח דהרי לא לשניהם פרע כ"כ מהר"ו כ"ץ בסי' ס"ו:

ה"ג דלא מוספינן:

סעיף צח

והחמירו בשבועתו פי' של הנוטל מן היתומים:

סעיף ק

שעיכב משלו שתי כסף על כרחין לאו דוקא אלא וגם פרוטה קאמר דהא אמרו כפירת טענה שתי כסף ש"מ דכפירה היא שתי כסף מלבד ההודאה נמצאת אומר שהטענה היא יותר וכדאיתא בר"פ הדיינים וכבר נמצאו שני מקומות באותו הפרק דכתב שתי כסף ולאו דוקא כמ"ש שם בס"ד:

ה"ג כך וכך לא משביעינן ליה בגזירה על טענת שמא אלא משבעינן ליה על טענת ברי שבועת היסת ונשבע על טענת שמא בגלגול שבועה וכן הלשון ברי"ף ועתה אפרש מ"ש על טענת שמא פי' שטענו לא חלקנו ויכולני להשביעך בשמא אלא משבעינן ליה על טענת ברי פירוש שטענו ג"כ בברי שיש לי גבך כך וכך ונשבע על טענת שמא בגלגול שבועה פי' שמגלגל עליו שלא גזלו מעולם אבל אינו מגלגל עליו שלא חלקו כמו שהוא בסמוך:

על טענת שמא שלא גזלו מעולם ואע"פ שטוען התובע שעדיין לא חלקו וטעמא כתב הרמב"ם בפרק עשירי מהל' שותפין לפי שאין משביעין היסת ואין מגלגלין אלא אם טענו דבר שאם יודה בה יהיה חייב לשלם ממון אבל דבר שאפי' הודה בו אינו חייב אלא שבועה אינו נשבע עליו ואפי' ע"י גלגול:

סעיף קא

כדאיתא פרק הדר (עירובין דף ס"ב) ולעיל מייתי לה:

תונא כמו אבונא אחונא רש"י פ"ג דסנהדרין:

שמא מנלן כי הא דתנן לעיל חלקו השותפים כו' נתגלגל לו שבועה ממקום אחר מגלגלין עליו את הכל רש"י דקידושין וכתבו התוס' דמסוטה ליכא למילף דכל שבועת סוטה מספק היא אבל שבועת ממון דעיקרה אינה בטענת ספק אימא דלא:

פרק השואל גבי זה אומר שאולה וזה אומר שכורה:

סעיף קב

ואפי' יצא מלפני ב"ד דאין יכול לחזור ממה שנתרצה כדאיתא ריש פרק הדיינים:

דר"י פליג את"ק כלומר דלפום הקושיא סברינן דהא דאמר חוששין לאו ת"ק ופליג אלא סתמא דברייתא בלשון שאלה היא אי חוששין והיינו דקתני אר"י כו' דאי הוה פלוגתיה ה"ל למיתני ר"י אומר כו' ותירץ דליתא אלא ר"י פליג ודקתני חוששין דברי ת"ק הן ובניחותא דס"ל דאה"נ דחוששין וא"ת אמאי לא קתני ר' יוסי אומר בלשון פלוגתא אין זו קושיא כי הרבה משניות שנוים בלישנא דאמר ר"פ ופליג כמו שהוכחתי הרבה בספר תוספות י"ט פרק ג' דביכורים:

ה"ג בדפוס ישן וניחא לי האי פירוש דסבר דאין מגלגלין בדרבנן פירוש הירושלמי סבר כו' לפי' הרי"ף דחוששין היינו שמא אמר לשלם כדי שלא לגלגל ולפיכך מגלגלין דהא אפי' כי לא נחוש דלכך אמר לשלם אפ"ה מגלגלין עליו השבועה דאינו ברשותו אלא ודאי דסבר דרבנן אין מגלגלים ושבועה שאינה ברשותו דרבנן היא אבל לפי' רבינו ניחא דלעולם ס"ל להירושלמי נמי דמגלגלין בדרבנן והא דקאמר חוששין הא אמרן דלפירוש זה היינו לענין קניית הכפל הוא וקאמר חוששין היינו דשמא הוא היה סובר שאין מגלגלין בדרבנן ואמר הריני משלם כדי לפוטרו מהגלגולים ולא נתכוין לעשות נחת רוח להמפקיד ולא מקני ליה כפילא ואע"ג דאה"נ דמגלגלים אפי' בדרבנן מ"מ חוששין שמא הוא טעה וסבר דאין מגלגלין בדרבנן וכן נמי לפי האמת מגלגלין בדרבנן אפ"ה לא מקני ליה כפילא כיון שלא היה דעתו לעשות נחת רוח וכי הא דמייתי ליה רבינו בפ' הדיינים גבי ואם אמר איני נשבע פוטרין אותו מיד:

ואע"ג כו' אדנפשיה קא מקשה:

נ"ל דה"ג ושאינו ברשותו היינו כשנשבע שלא שלח בה יד דכתיב:

ואגבן נשבע נמי כו' והשתא הויא דאורייתא דגלגול שבועה דאורייתא מסוטה ילפי' לה: 0סליקא לה מסכת שבועות